

Aanpak Femicide Rotterdam

Samenwerkingsagenda

Gemeente
Rotterdam

Samenwerkingsagenda Aanpak Femicide Rotterdam

Samen trekken we de grens tegen geweld

Femicide ontstaat niet uit het niets. Vaak zijn er eerder signalen van geweld en onveiligheid. Door die signalen sneller te herkennen en beter samen te werken, kunnen we eerder ingrijpen en vrouwen en kinderen beter beschermen.

Daarom pakken we femicide in Rotterdam actief aan via de Samenwerkingsagenda Aanpak Femicide. In deze agenda bundelen professionals, maatschappelijke organisaties en de gemeente Rotterdam vanuit alle betrokken domeinen hun krachten om femicide te voorkomen, risicosituaties eerder te doorbreken en slachtoffers beter te beschermen.

Door bestaande en nieuwe initiatieven met elkaar te verbinden en samen de samenwerkingsagenda te ondertekenen, laten we een krachtig geluid horen tegen mishandeling en femicide.

Geweld tegen vrouwen is onacceptabel.

Samen trekken we de grens tegen geweld.

*Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond, Openbaar Ministerie,
Zorg en Veiligheidshuis Rotterdam Rijnmond & Ervaring in Huis, Politie,
Elckerlyc, De Waag, Reclassering, Dock, Arosa, Fier,
Jeugdbescherming Rotterdam Rijnmond, Filomena, Enver, CJG Rijnmond,
Gemeente Rotterdam en de wijkteams*

Juni 2026

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. Waarom een lokale aanpak femicide	3
2. Pionieren en versterken	4
3. Samen werken aan 1 aanpak	4
4. Speerpunten lokale aanpak femicide	5
4.1 <i>Primaire preventie</i>	5
4.2 <i>Zicht op (dreigend) geweld</i>	6
4.3 <i>Interventies en hulpverlening</i>	6
4.4 <i>Inzicht in problematiek en aanpak</i>	7
4.4 <i>Inzicht in problematiek en aanpak</i>	7
4.5 <i>Lobby voor landelijke en lokale impact</i>	7
4.6 <i>Internationale samenwerking en lokale accenten</i>	8
5. Gezamenlijke verantwoordelijkheid	8

Samenwerkingsagenda Aanpak Femicide Rotterdam

Inleiding

Ondanks toenemende aandacht voor het tegengaan van huiselijk geweld en femicide, is het aantal (dodelijke) slachtoffers nog steeds hoog. Geweld tegen vrouwen en meisjes is ernstig, complex en vaak langdurig. Met femicide als meest extreme uitingsvorm. In Rotterdam accepteren we dit niet. Met deze Samenwerkingsagenda spreken gemeente, ketenpartners, politiek en samenleving af dat wij de lokale aanpak van femicide verder versterken en hier samen, zichtbaar en vasthoudend, aan werken.

Deze agenda bouwt voort op wat er al is. Het verbindt bestaande initiatieven en voegt waar nodig nieuwe speerpunten toe. Het is een levend document. We scherpen de aanpak regelmatig aan op basis van ervaringen, onderzoek en signalen uit de stad. Ons gezamenlijke doel is femicide in Rotterdam voorkomen, risicosituaties eerder herkennen en doorbreken, en perspectief bieden aan vrouwen, kinderen en families.

De aanpak van femicide is onlosmakelijk verbonden met de bredere aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Femicide is de meest extreme vorm van geweld tegen vrouwen en meisjes. Juist daarom is het van belang om deze aanpakken in samenhang te bezien. Rotterdam bouwt voort op het bestaande beleid en de ketensamenwerking rondom huiselijk geweld, maar ook op de nieuwe initiatieven uit de stad en de raad. Instrumenten zoals het tijdelijk huisverbod, en een stevige preventiepijler spelen hierin een belangrijke rol.

1. Waarom een lokale aanpak femicide?

Femicide is het opzettelijk doden van een vrouw of meisje vanwege haar geslacht. Meestal gebeurt dat in de context van langdurig (ex-)partnergeweld of ander gendergerelateerd huiselijk geweld. In Nederland is femicide juridisch geen apart delict; het valt onder moord of doodslag. In beleid en in de praktijk wordt het gezien als de meest extreme vorm van gendergerelateerd geweld tegen vrouwen.

Cijfers van het CBS en OM laten zien dat jaarlijks enkele tientallen vrouwen worden gedood, grofweg 1 vrouw per 8 dagen, vaak door een (ex-)partner of familielid. Gescheiden vrouwen of vrouwen die een relatie verbreken, lopen relatief het grootste risico. Voor Rotterdam ontbreken exacte cijfers, maar elke vermoorde vrouw is er 1 te veel. Bovendien is er onderregistratie door het ontbreken van een eenduidige definitie en registratie van femicide.

Onderzoek laat zien dat femicide vaak wordt voorafgegaan door herkenbare patronen en rode vlaggen. erhaald geweld, controle, stalking, bedreigingen en eerdere meldingen. Dat maakt femicide tegelijkertijd extreem ernstig én in zekere zin voorspelbaar en dus te voorkomen, als wij samen tijdig signaleren en ingrijpen.

2. Pionieren en versterken

Rotterdam behoort tot de pioniers in Nederland als het gaat om de vernieuwende aanpak van huiselijk geweld, geweld tegen vrouwen en het voorkomen van femicide. De stad bouwde de afgelopen jaren stap voor stap aan een samenhangende, innovatieve werkwijze en aanpak waarin preventie, vroegsignalering, specialistische hulp en een stevige strafrechtketen hand in hand gaan.

Met het Platform Stop Geweld Tegen Vrouwen, de structurele deelname aan Orange the World, het onderwijsprogramma VrijHeden en de werkgroep Rode Vlaggen investeert Rotterdam gericht in bewustwording, het doorbreken van taboes en het herkennen van risicosignalen van (dreigende) femicide.

Tegelijkertijd wordt in de hele keten vernieuwd. Denk aan de aanpak van ex-partnerstalking met risico-gestuurd werken en een *dedicated team*, een gespecialiseerd Huiselijk Geweld-team bij het Openbaar Ministerie (OM) en het gebruik van slachtofferdevices met GPS. En aan een sterk stedelijk netwerk van professionals, de HG-leerwerkplaats met honderden aangesloten hulpverleners en casusoverleg in het Zorg- en Veiligheidshuis. Filomena is daarbij het centrum voor huiselijk geweld.

We bundelen krachten en kennis in het kennis- en expertisecentrum Huiselijk Geweld, seksueel geweld en kindermishandeling Via225. Met initiatieven als het FARR-arts-project Ietsel op de hals, laat Rotterdam zien dat de stad durft te pionieren met nieuwe kennis, werkwijzen en samenwerkingen. Deze integrale en innovatieve basis willen we de komende jaren verder verdiepen en versterken. Dit 'levende document' is daarbij onze leidraad.

3. Samen werken aan 1 aanpak

De afgelopen jaren zijn in de samenleving, keten, beleid en politiek kort achter elkaar lokaal meerdere krachtige initiatieven ontstaan. De brede aanpak Stop Geweld Tegen Vrouwen, de werkgroep Rode Vlaggen, het Manifest Totaalaanpak Femicide, het initiatiefvoorstel van de raadswerkgroep 'Rotterdam strijdt tegen femicide' en de jaarlijkse deelname aan Orange The World en andere acties, zoals protestmarsen en campagnes. Al deze bewegingen laten hetzelfde zien. De urgentie is groot en de bereidheid om samen het verschil te maken is aanwezig.

Met deze Samenwerkingsagenda brengen we de lijnen bij elkaar. We spreken af dat we:

- dezelfde taal gebruiken over femicide en risicosignalen
- vanuit zorg én veiligheid handelen, met korte lijnen en gezamenlijke casusregie
- structureel leren van (bijna-)incidenten
- gezamenlijk optrekken richting het Rijk voor wetswijzigingen en structurele middelen.

De werkgroep Rode Vlaggen, met partners uit het zorg- en veilig-domein, zoals gemeente, Filomena, Veilig Thuis, politie, OM, reclassering en het Zorg- en Veiligheidshuis Rotterdam Rijnmond (ZVHRR), is het centrale overlegorgaan voor de uitvoering en doorontwikkeling van deze agenda. De gemeente heeft hierin de coördinerende rol.

Afspraken worden bekrachtigd in het tactisch en bestuurlijk platform Huiselijk Geweld. In deze platforms wordt op basis van een Verbeteragenda gezamenlijk gewerkt aan de aanpak van huiselijk geweld. De volgende organisaties zijn aangesloten: OM, politie, Reclassering, Veilig Thuis RR, Zorg- en Veiligheidshuis, Arosa, CIT/JBRR, CJG, de Waag, Dock, Enver, Ervaring in Huis (VTRR), Fier, Filomena, gemeente Nissewaard, gemeente Rotterdam en gemeente Vlaardingen.

De burgemeester is boegbeeld van de aanpak femicide en staat voor de verbinding met en uitvoering door de veiligheidsketen. Ook de wethouder Zorg, Jeugd en Ouderen draagt het belang van de aanpak femicide uit, is verantwoordelijk voor de uitvoering in het zorg- en sociaal domein en bewaker van de koppeling met de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling. Samen staan zij voor een stevige lokale aanpak femicide.

4. Speerpunten lokale aanpak femicide

We sluiten aan bij het landelijke plan Stop Femicide! en voegen daar Rotterdamse accenten aan toe. De speerpunten zijn:

4.1 Primaire preventie

De gronddoorzaken van geweld tegen vrouwen zijn ongelijke machtsverhoudingen, schadelijke gendernormen en taboes op spreken over geweld.

Wat we doen en versterken

- Het Platform Stop Geweld Tegen Vrouwen, Orange the World Rotterdam en lokale acties en campagnes, zoals Dat is niet normaal blijven sleutelelementen in de aanpak en we intensiveren daar waar mogelijk en gewenst.
- Binnen het lespakket VrijHeden en initiatieven om taboes bespreekbaar te maken, besteden we meer aandacht aan gender, dwingende controle, gezonde relaties en het betrekken van jongens en mannen als bondgenoten.
- We geven de rol van gender expliciet ook meer aandacht in de bestaande Rotterdamse aanpakken seksueel geweld, schadelijke traditionele praktijken, kindermishandeling en straatintimidatie.

4.2 Zicht op (dreigend) geweld

We willen risicosituaties eerder in beeld krijgen. Dat vraagt om alertheid van omstanders, slachtoffers én professionals.

Wat we doen en versterken

- Het gezamenlijk met ketenpartners ontwikkelde Rode Vlaggen-document met risicosignalen (zie bijlage) wordt door de keten actief gedeeld. Het wordt opgenomen in scholing en deskundigheidsbevordering voor onder meer professionals van de wijkteams, Filomena, politie, OM, zorgprofessionals, het onderwijs en andere ketenpartners uit de domeinen zorg en veilig.
- De HG-leerwerkplaats, het medium om in de keten samen te leren en ontwikkelen, deelt via 1 sociaal domein kennis over femicide-risico, stalking en dwingende controle.
- Bij signalen van hoge dreiging organiseren we standaard multidisciplinair casusoverleg tussen zorg, Veilig Thuis, politie, OM, reclassering, ZVHRR, Filomena, Arosa en andere relevante ketenpartners en waar nodig ook maatschappelijke partners.
- We zetten extra in op goede voorlichting over en zichtbaarheid van Veilig Thuis in de wijken en sluiten aan bij lopende landelijke campagnes.

4.3 Interventies en hulpverlening

Als er ernstige signalen zijn, moeten we snel en op maat handelen.

Wat we doen en versterken

- We geven prioriteit aan de gezamenlijke Rotterdamse aanpak van huisverboden, crisisopvang, Filomena, Via225, wijkteams en de ketenaanpak rond (ex-)partnerstalking en ontwikkelen waar nodig gericht door.
- Bij (ex-)partnergeweld, stalking en ernstige bedreiging wordt door de ketenpartners systematisch beoordeeld of sprake is van verhoogd femicide-risico en worden passende veiligheidsmaatregelen getroffen.
- We versterken de plegeraanpak. En we kijken naar de mogelijkheden om dit te doen via gedragsinterventies, toezicht en het slim benutten van civiel- en strafrechtelijke maatregelen.
- In alle situaties met kinderen is het uitgangspunt: femicide-risico is ook kind-risico. Als keten zijn we verantwoordelijkheid voor de kinderen die achterblijven na femicide.

4.4 Inzicht in problematiek en aanpak

We willen weten wat er speelt, wat werkt en waar het beter moet.

Wat we doen en versterken

- We sluiten aan bij de landelijke Femicide-monitor en verkennen hoe we Rotterdamse data beter kunnen ontsluiten en duiden.
- We onderzoeken lokaal het handelen na rode vlaggen en leren van (bijna-)femicides en ernstige incidenten.
- Gezamenlijk blijven we in gesprek over trends, risicofactoren en leerpunten.

4.5 Lobby voor landelijke en lokale impact

Voor een aantal doorbraken is landelijke wet- en regelgeving nodig. Rotterdam maakt zich hier hard voor, samen met andere steden.

Waar we voor pleiten

- Sterkere wettelijke verankering van de aanpak femicide en huiselijk geweld. Denk aan aanpassingen in de wetgeving, zoals de strafbaarstelling van dwingende controle, non-fatale verwurging en verbetering van de wetgeving over stalking.
- Invoering van *Right to know, right to ask (Clare's Law)* in de Nederlandse context. De wet in Kent – Groot Brittannië geeft mensen het recht en de mogelijkheid om bij de politie informatie op te vragen of een (ex) partner een geschiedenis van huiselijk geweld heeft.
- Erkenning van (dreigende) femicide als high impact crime in de nationale veiligheidsagenda.
- Aanpassing van familierecht waar dit risico-verhogend werkt in situaties van (pogingen tot) femicide, zoals omgangsrecht.
- Structurele middelen voor de lokale aanpak femicide en specialistische voorzieningen.
- Komen tot een eenduidige landelijke definitie en registratie van femicide en betere gegevensuitwisseling tussen ketenpartners.
- Rotterdam neemt deel aan het landelijk traject voor het huisverbod om dit instrument zo effectief mogelijk in te zetten bij geweld en dreigende femicide.

4.6 Internationale samenwerking en lokale accenten

Femicide is een wereldwijd probleem. Rotterdam wil leren van andere steden en tegelijkertijd eigen kracht inzetten.

Wat we (gaan) doen

- We zoeken aansluiting bij internationale stedelijke netwerken en conferenties rond de aanpak femicide en geweld tegen vrouwen en werken zo aan kennisuitwisseling.
- We agenderen de aanpak femicide binnen de EU.
- We onderzoeken bewezen interventies uit het buitenland en vertalen dit waar mogelijk en wenselijk naar de Rotterdamse praktijk.

5. Gezamenlijke verantwoordelijkheid

Deze samenwerkingsagenda laat zien hoe we de komende jaren stap voor stap samenwerken aan de aanpak van femicide. De gezamenlijke verantwoordelijkheid staat hierbij voorop. Geen enkele partij kan femicide alleen voorkomen.

Versterking en intensivering van de lokale aanpak van femicide zetten we gericht en zorgvuldig in. En we voeren die door wanneer dit uitvoerbaar en realistisch is binnen de beschikbare middelen en ruimte. Zodat elke stap een haalbaar en duurzaam effect heeft.

We zetten de gezamenlijke inzet voort en scherpen de aanpak regelmatig aan door:

- Met de werkgroep Rode Vlaggen en het Platform Stop Geweld Tegen Vrouwen minimaal 2 keer per jaar bijeen te komen.
- Jaarlijks tijdens Orange the World en de maand van Internationale Vrouwendag zichtbaar aandacht te geven aan het stoppen van geweld tegen vrouwen.

We spreken af dat

We met deze Samenwerkingsagenda een gezamenlijke stap zetten in de aanpak tegen femicide. We benoemen femicide helder, erkennen de urgentie en verbinden ons aan een lerende en domeinoverstijgende aanpak. Geweld tegen vrouwen is immers onacceptabel.

